

Отримано: 12 липня 2023 р.

Прорецензовано: 30 липня 2023 р.

Прийнято до друку: 1 серпня 2023 р.

e-mail: tatyanafaichuk@gmail.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2023-18(86)-48-51

Файчук Т. Г., Мирошніченко І. М. Фразеологічні українсько-польські паралелі (на матеріалі заголовків статей електронних видань). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2023. Вип. 18(86). С. 48–51.

УДК: 811.161.2+811.162.1'373.7

Файчук Тетяна Григорівна,кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник,
Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України**Мирошніченко Ілона Михайлівна,**кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник,
Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України**ФРАЗЕОЛОГІЧНІ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ПАРАЛЕЛІ
(НА МАТЕРІАЛІ ЗАГОЛОВКІВ СТАТЕЙ ЕЛЕКТРОННИХ ВИДАНЬ)**

Стаття присвячена дослідженню використання фразеологізмів у заголовкових назвах статей українських та польських електронних видань. Метою статті є комплексний аналіз заголовків із фразеологічно-складником, завданнями – визначення їх семантики, структури, стилістичних функцій, характеристика представлення у текстах різної тематики й проблематики. Наукова новизна дослідження полягає насамперед у його порівняльному аспекті, адже здійснено вибірку та типологізацію фразеологічних одиниць з широкого кола заголовків українських та польських видань.

Засвідчено низку прикладів фразеологічних заголовкових назв зі структурою підрядного словосполучення (іменникові (субстантивні) фразеологічні одиниці): Ахіллесова п'ята, Дамоклів меч, Земля обітована, міцний горішок, а також із фразеологічною моделлю «дієслово + іменник + обставина»: ховати голову в пісок, вставляти (встромляти) палиці (палицю, палки) в колеса.

Результати дослідження продемонстрували, що і в українських, і в польських заголовкових назвах активно використовуються фразеологічні одиниці. Виявлені та досліджені фраземи загалом уживаються без порушення структури й семантики, тобто в буквальному відтворенні (засвідчено лише один приклад часткової трансформації компонентного складу фраземи).

Проаналізовані приклади засвідчили відсутність самостійного вживання фразеологізму в якості назви статті. Фраземи виступають складниками заголовків, поширюються додатковими суб'єктно-об'єктивними компонентами, авторськими коментарями як другої частини вислову.

Ключові слова: фразеологія, фразеологічна одиниця, семантика, стилістика, польська мова.

Tetiana Faichuk,

PhD of Philology, Senior Research Fellow,

O. O. Potebnia Institute of Linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine

Iлона Myroshnichenko,

PhD of Philology, Senior Research Fellow,

O. O. Potebnia Institute of Linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine

**PHRASEOLOGICAL UKRAINIAN-POLISH PARALLELS
(ON THE MATERIAL OF THE TITLES OF ARTICLES IN ELECTRONIC PUBLICATIONS)**

The article is devoted to the study of the use of idioms in the headlines of articles in Ukrainian and Polish electronic publications. The purpose of the article is a comprehensive analysis of headings with phraseology, and the tasks are the determination of their semantics, structure, stylistic functions, characteristics of presentation in texts of various topics and issues. The scientific novelty of the research lies primarily in its comparative aspect, the selection and typology of phraseological units from a wide range of titles of Ukrainian and Polish publications carried out.

A number of examples of phraseological heading names with the structure of a subordinate phrase (noun (substantive) phraseological units) is attested: Achilles' heel, Damocles' sword, the Promised Land, a strong nut, as well as with the phraseological model «verb + noun + adverbial modifier»: to hide the head in the sand, to insert sticks into the wheels.

The results of the study showed that phraseological units are actively used in both Ukrainian and Polish headlines of articles. Identified and researched phrasemes are generally used without violating the structure and semantics, in literal reproduction (only one example of a partial transformation of the component composition of the phraseme is fixed).

The analyzed examples proved the absence of independent use of phraseology as the title of the article. Phrasemes are components of headings, spread by additional subject/object components, author's comments as the second part of the statement.

The title, in our opinion, is the key element that prompts the reader to read the article, and phraseology in titles is one of the most effective tools of influence and engagement.

Keywords: phraseology, phraseological unit, semantics, stylistics, Polish language.

Постановка проблеми. Потужний розвиток електронних видань зумовлює активний інтерес науковців до вивчення мови цих засобів масової інформації, інструментів, якими послуговуються автори статей, журналісти задія ефективної реалізації завдань та цілей матеріалів, що публікуються. Особливої уваги заслуговує дослідження заголовків статей електронних медіа, зокрема їх структури, стилістичних особливостей, задіяних лексичних засобів.

Використання фразеологізмів у заголовкових назвах статей електронних видань є досить цікавим і поширеним сучасним прийомом. На думку дослідників, «закодована в цих конструкціях інформація дає можливість влучно, стисло та максимально експресивно донести зміст розвідки, привернути увагу читача, викликати зацікавлення, роздуми, емоції» [8, 196]. Фразеологічні конструкції як складники заголовків «беззаперечно працюють на виконання функції атрактивності, внаслідок чого читач спочатку «чіпляється» за заголовок, а далі цікавиться змістом» [8, 196].

Таким чином, назва досить часто є ключовим вирішальним елементом, що спонукає читача до прочитання статті, а фразеологізми в заголовках є одним з найефективніших інструментів впливу та залучення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання структурно-семантичного, лексико-стилістичного оформлення заголовків досліджують у своїх працях Н. Ануфрієва, Н. Леонова, Т. Видайчук, Г. Шаповалова, І. Медвідь, Л. Майборода, В. Путрашак та ін. Фразеологічні засоби у складі заголовкових назв досліджено недостатньо (А. Григораш, М. Ковальчук, Н. Фіголь, Т. Файчук, Д. Сизонов). Засвідчено лише поодинокі статті щодо порівняльного дослідження функціонування фразеологізмів у дискурсі сучасної преси (за матеріалами українських та польських періодичних видань) (Н. Дем'яненко).

Метою статті є з'ясування особливостей використання фразеологічних одиниць у заголовках українських і польських електронних видань. **Завдання**, які ставимо в межах цього дослідження, – визначити структуру заголовкових назв з фразеологічним складником, виявити представлення у текстах різної тематики й проблематики, встановити функції, які реалізуються, ефект, який досягається. **Наукова новизна** дослідження полягає насамперед у його порівняльному аспекті, адже здійснено вибірку та типологізацію фразеологічних одиниць з широкого кола заголовків українських та польських видань.

Виклад основного матеріалу. Нами засвідчено низку прикладів заголовкових назв із фразеологізмами зі структурою підрядного словосполучення, а саме іменникові (субстантивні) фразеологічні одиниці (Ахіллесова п'ята, Дамоклів меч, Земля обітована, міцний горішок), а також із фразеологічною моделлю «дієслово + іменник + обставина» (ховати голову в пісок, вставляти (встромляти) палиці (палички, палки) в колеса).

Вираз «Ахіллесова п'ята» у значенні «найвразливіше, найслабкіше місце у когось» [6, 589] вживається у класичному значенні з додатковими суб'єктно-об'єктивними конотаціями: Де **ахіллесова п'ята** російської «оборонки»? [Укрінформ. 10.06.2022], URL: <https://bit.ly/46gWZBS>; **Ахіллесова п'ята** російської армії в сучасній російсько-українській війні та революції 1917-1921 рр. [Obzrevatel. 04.10.2022], URL: <https://bit.ly/44bjAOs>. Засвідчені приклади демонструють системне використання фразеологізму в статтях на військову тематику, що спричинено пошуком слабких місць ворога, використанням їх проти нього, підсиленням власних позицій.

Фіксуємо також фраземи в початковій частині назви з наступним розширеним коментарем, що розкриває зміст статті: **Ахіллесова п'ята** обвинувачення в недекларуванні оренди житла народними депутатами або на що потрібно звертати увагу суду в такій категорії справ [Юридична Газета online. 23.05.2023], URL: <https://bit.ly/3PnVg7U>; **Ахіллесова п'ята** окупанта: як світова спільнота ізолювала агресора на спортивному фронті [Українська правда. Життя. 25.03.2022], URL: <https://bit.ly/42P1jb8>.

Виявлені польські заголовкові назви демонструють використання фразеологізму **pięta achillesowa (Achillesa)** «чиясь слабка сторона, сфера, що спричиняє труднощі» [9, 52] в статтях різноманітної тематики, зокрема, військової, пов'язаної з російською агресією Krymski most **pięta achillesową** Putina [Rzeczpospolita. 10.08.2022], URL: <https://bit.ly/3NFfdp6>, медичної Naukowcy odkryli **pięta achillesową** nowotworu mózgu. Jego komórki pulsują jak serce [Gazeta Wyborcza. 21.01.2023], URL: <https://bit.ly/3NkPIIq>, Japoński lek przeciwigrypowy uderza w **pięta achillesową** koronawirusa [Gazeta Wyborcza. – 12.10.2020], URL: <https://bit.ly/3qUFGq4>, економічної **Pięta achillesowa** systemu elektroenergetycznego [Rzeczpospolita. 16.08.2021] URL: <https://bit.ly/3JmLYF6>.

У суспільно-політичному житті України досить активно послуговуються фразеологізмом **Дамоклів меч** (рідше **меч Дамокла**) «небезпека або неприємність, що постійно загрожує комусь» [6, 386]: **Дамоклів меч** чи рушниця на стіні: 9 міфів про референдум в Україні [Реанімаційний Пакет Реформ. 02.02.2021], URL: <https://bit.ly/44dBqQT>. Засвідчуємо заголовки з такою структурою: фразема «**Дамоклів меч**» + конкретизація над ким? для кого? При цьому заголовки можуть бути простими, містити лише констатацію: **Дамоклів меч** над росією [Високий Замок. 30.08.2022], URL: <https://bit.ly/3XfpA6v>; подекуди можуть бути ускладнені дієслівним компонентом: **Дамоклів меч** завис над філіппінськими моряками [Marine Transport Workers' Trade Union of Ukraine. 04.06.2023], URL: <https://bit.ly/44eV1MR>. Також наявні розлогі назви з фразеологізмом у початковій частині та наступним коментарем щодо змісту статті: **Дамоклів меч** для окупантів за півтора мільйона гривень: 360 тисяч на дрони для навідників артилерії вже зібрано [Думська. 05.05.2023], URL: <https://bit.ly/43NuUAz>; **Дамоклів меч** над Запорізькою областю: Гіркин поділився своїм прогнозом щодо контрнаступу ЗСУ [Патріоти України. 04.05.2023], URL: <https://bit.ly/3PjQgkB>; **Дамоклів меч**: Китай на Раді безпеки ООН не підтримав РФ [Vesti.UA. 31.03.2023], URL: <https://bit.ly/46g575t>; **Дамоклів меч** над користувачами 1С: Бухгалтерія [Головбух. 07.2017], URL: <https://bit.ly/3CANyJ7>. Фіксуємо також заголовки зі структурою: фразема «**Дамоклів меч**» + конкретизація чого?: «**Дамоклів меч** блокування. Хто й чому хоче заборонити тикток у США» [Куншт. 24.03.2023], URL: <https://bit.ly/44bjZ3q>; «**Дамоклів меч** ринку добрив, або Чого чекати від введення квот» [AgroPortal.ua. 16.06.2021], URL: <https://bit.ly/42VjTM6>.

У польській мові фразеологізм **Дамоклів меч** фіксується словниками у якості порівняльного **wisi jak miecz Damoklesa** «щось постійно загрожує комусь, псує життя» [9, 183]: Episkopat zakładnikiem Ziobry. Odszkodowania za pedofilię **wiszą** nad Kościołem **jak miecz Damoklesa** [Gazeta Wyborcza. 12.02.2020], URL: <https://bit.ly/3pcDIRo>. Засвідчуємо схожі тенденції заголовкових назв із цим фразеологізмом у польських виданнях. Зокрема, виділяємо назви зі структурою «**miecz Damoklesa**» + конкретизація над ким? над чим? який?: **Miecz Damoklesa** nad głową Kaczyńskiego! [Gazeta Wyborcza. 30.05.2016], URL: <http://surl.li/igelq>, Grecja tnie, ale **miecz Damoklesa** wciąż wisi nad Europą. [Gazeta Wyborcza. 30.06.2011], URL: <http://surl.li/igekw>; Chemiczny **miecz Damoklesa**. Pkopalniane odpady trują mieszkańców francuskiego Masywu Centralnego [Gazeta Wyborcza. 20.09.2019], URL: <https://bit.ly/42N8cHq>.

Фразеологізм **Земля обітована** зазвичай уживається у кількох значеннях «1) благодатний край, де панує повний достаток; 2) місце заповітної мрії, пристанище; сподівана мета» [6, 263]. Фразема стає, як правило, початковою частиною заголовків із наступним розлогім авторським коментарем: **Земля обітована**: як традиційний образ еволюціонує в сучасному мистецтві [Українська правда. Життя. 14.09.2017], URL: <https://bit.ly/3CCQN9t>; «**Земля обітована**»: чим українські євреї відрізняються від ізраїльських [ВГОЛОС. 08.11.2017], <https://bit.ly/3XoXiqg>.

Окремої уваги, на нашу думку, заслуговують заголовки, в яких конкретні міста, території, країни прирівнюються до категорії «благодатний, омріяний край»: **Земля обітована**. Багатства та надбання України [Pravda.red. 19.10.2022], <https://bit.ly/3Pnz39W>; Польща – **земля обітована**? [Волинський монітор. – 29.09.2014], <https://bit.ly/3qUnKMc>; Мадагаскар – «**земля обітована**» біля узбережжя Африки [Expres.online. 17.02.2021], <https://bit.ly/3NF0usQ>. Цікавим є приклад, коли до значення

фразеологізму додано фінансовий складник: **Земля обітована** за \$ 100 мільйонів: розкішний маєток іменниці Опри Вінфрі [JetSetter.ua. 29.01.2023], URL: <https://bit.ly/449NE49>.

Фіксуємо також заголовок, у якому конструкцію вжито в прямому значенні «земля обіцяна», про нього чітко зазначається у другій структурній частині назви статті: «**Земля обітована**». Хто отримує землю, обіцяну бійцям АТО? [hromadske. 28.10.2016], <https://bit.ly/3p75miJ>.

Польські видання засвідчують фразему **ziemia obiecana** «місце, де панує достаток, щастя; місце, яке здається раєм» [9, 1039] у заголовкових назвах для відображення привабливості для життя конкретного міста: **Gdynia. Ziemia obiecana wczoraj i dziś** [Gazeta Wyborcza. 17.02.2016], URL: <https://bit.ly/42Nawy8>; Adam Michnik: **Łódź jest dziś polską ziemią obiecana** [Gazeta Wyborcza. 17.10.2015], URL: <https://bit.ly/3JimSYc>. Помітною є тенденція уживання фразеологічної конструкції для називання статей про розвиток ринку ігрових технологій, зокрема для образного відтворення ризиків та обмежень, що наразі виникають: **Ziemia obiecana się zamyka? Polskie gry w Chinach mają coraz trudniej** [Rzeczpospolita. 19.10.2021], URL: <http://surl.li/igemz>; **Gry to ziemia obiecana, ale nie dla wszystkich** [Rzeczpospolita. 07.07.2019], URL: <http://surl.li/igenq>. Окремої уваги заслуговують випадки зміни семантики в певному контексті. Так, у заголовковій назві Rosja. **Ziemia obiecana szaleńców bożych** [Rzeczpospolita. 16.12.2021], URL: <http://surl.li/igero> значення фраземи трактуємо як місце, де добре себе почувають різні релігійні шарлатани.

Фразеологізм **міцний горішок** «1) людина зі складним характером; 2) складний, важкий (для вивчення, виготовлення і т. ін.); 3) складно, важко здійснити» [6, 161] уживається у назвах заголовків у традиційному значенні. Водночас виокремлюємо приклади з різними семантичними конотаціями, зокрема, для відтворення образу людини з сильним, твердим характером: «Птах душі»: фільм про український «**міцний горішок**» [Детектор медіа. 02.05.2018], <https://goo.by/lo32b> (про поета Василя Стуса), а також відображення поведінки людини зі складним характером: «**Міцний горішок**» не встояв перед заходами державних виконавців [Липоводолинська районна державна адміністрація. 26.09.2018], <https://goo.by/be4ju> (про порушника ПДР). З початком військового вторгнення Росії фразема у заголовкових назвах розширила свою семантику. Фіксуємо використання у значенні «міць, сила, незламність України та народу»: **Міцний горішок: рік незламності України й українців** [НАН України. 29.03.2023], <https://goo.by/8JbA>; **Міцний горішок** для російського ведмеда. Як Україна та президент Зеленський успішно протистоять одній з найпотужніших армій світу [LVIV.MEDIA. 03.03.2022], <https://goo.by/BepQb>, «**Міцний горішок**» на лінії вогню: окупанти системно знищують Оріхів [Гривна. 28.09.2022], <https://goo.by/Ym5Qv>. Засвідчені також випадки вживання у значенні «високої якості послуги чи продукції»: Страховка «**Міцний горішок**» [Страхова компанія «Місто». 25.05.2023], <https://goo.by/kX5Mq> (про комплексне медичне страхування дитини); **Міцний горішок** для боротьби з борошнистою росю [Syngenta. 02.06.2021], <https://goo.by/mXqBD> (про препарат, що бореться з грибковими захворюваннями рослин і дерев).

Відповідник фразеологізму **міцний горішок** польською мовою **twardy (trudny) orzech do zgryzienia** трактується як «1) проблема, яку важко вирішити; складна справа, складне завдання; 2) *жарт*. незговірлива, непіддатлива, непокірна людина; 2) *жарт*. людина, яку важко оцінити й зрозуміти» [9, 553]. У заголовкових назвах уживається для підсилення та образності в різних сферах життя: у судочинстві в значенні «складна справа» **Sąd ma twardy orzech do zgryzienia** – процес Akiłowa komentuje Anna Nowacka-Isaksson [Rzeczpospolita. 17.03.2018], URL: <https://bit.ly/3PkqZqe>; в економіці в значенні «проблема, яку важко вирішити» (аналіз змін у податковому секторі) **50-proc. koszty twórców – twardy orzech do zgryzienia** – komentują Agnieszka Wachowska i Joanna Jastrząb [Rzeczpospolita. 02.02.2018], URL: <https://bit.ly/3CVUY0B>; у значенні «складне рішення» (щодо фінансування будівництва аеропорту у Франції) **Twardy orzech do zgryzienia: lotnisko we Francji** [Rzeczpospolita. 15.12.2017], URL: <http://surl.li/igemg>. Виокремлюємо випадки використання фразеологічної конструкції в межах однієї статті в двох різних значеннях: у заголовку «складна справа» **Bezdomny mężczyzna z przystanku MPK. «To twardy orzech do zgryzienia»** (щодо вирішення становища безхатька, якого помітили перехожі, зробили розголос у Фейсбуці, аби допомогти); у тексті статті «незговірлива людина» (щодо характеристики самого бездомного представника поліції) [Gazeta Wyborcza. 15.10.2019], URL: <https://bit.ly/3qQyW6f>.

Вираз **ховати голову в пісок** має давню історію. Давньоримським ученим Плінієм Старшим у праці «Природна історія» було вперше описано нібито здатність страусів у випадку небезпеки ховати голову в пісок. Звісно, стереотип давно розвінчаний ученими (Чи правда, що страуси **ховать голову в пісок**? [Ukr.media. 08.12.2018], bit.ly/3JCgqxI), однак це не завадило йому проіснувати до наших днів.

Дієслівну фразему **ховати голову в пісок** у значенні «уникати небезпеки або удавати, ніби її немає» [6, 747] фіксуємо в заголовках статей різної тематики, зокрема, військової: **Годі ховати голову в пісок** [Україна молода. 29.01.2015], bit.ly/3NCmKE5; «24 лютого стало ясно, що далі **ховати голову в пісок** неможливо» – Ігор Волобуєв [Сьогодні. 30.04.2022], bit.ly/3NWBteI; психологічної: Як перестати **ховати голову в пісок** і сподіватися на диво. Блог психотерапевта [life.nv.ua. 19.11.2016], bit.ly/3XEmqCK. Виокремлюємо також використання інфінітивної конструкції із заперечною часткою не: ООН закликала «**не ховати голову в пісок**» [Укрінформ. 11.01.2017], bit.ly/3XENPIR; **Не час ховати голову в пісок**: майбутнє безпеки та оборони Ірландії [Фокус. 09.03.2023], bit.ly/3NZWfKm. Виявлено також уживання фразеологічної одиниці із структурою односкладного означено-особового речення: **Сховали голову в пісок**, а проблема залишилась: що відбувається з гривнею та як стабілізувати курс [Українська правда. 02.08.2022], bit.ly/3NYGvHh.

Значення фразеологізму **chować głowę w piasek** [jak (niczym) struś] трактується в польській мові досить широко «ухилитися від якоїсь діяльності, прийняття рішення; пасувати, вдаючи, ніби не розуміє про що йдеться» [9, 269]. Як складник заголовкових назв фіксуємо конструкцію у статтях різних сфер життя із різними значеннями: політична, бездіяльність влади щодо хакерної атаки та зливання в мережу даних **Bomba tyka pod Dworczykiem. A władza chowa głowę w piasek** [Gazeta Wyborcza. 11.06.2021], URL: <https://bit.ly/43RCZ7k>; правоохоронна, бездіяльність у справі поліцейського, який незаконно застосував силу до демонстрантів **Atak pałką teleskopową. Komendant główny policji chowa głowę w piasek** [Gazeta Wyborcza. 09.12.2020], URL: <https://bit.ly/3NDFyUA>; економічна, характеристика дій Національного Фонду Здоров'я щодо фінансування лікарів за новою схемою, яка має безліч протиріч **Ministerstwo wymyśliło głupi sposób na podwyżki, a NFZ chowa głowę w piasek** [Gazeta Wyborcza. 15.09.2018], URL: <https://bit.ly/42K9vH7>; енергетична, бездіяльність польського уряду щодо по-

рушень російською стороною зобов'язань поставок нафти належної якості Kurek z gorą z Rosji zakrecony, a rząd **chowa głowę w piasek** [Gazeta Wyborcza. 09.05.2019], URL: <https://bit.ly/3NfK4r2>; спортивна, у значенні «проблема, яку важко вирішити» щодо фінансування польського чоловічого клубу з гандболу Czy miasto powinno dać 4,5 mln zł dla PGE Vive? «To twarde orzechy do zgryzienia» [Gazeta Wyborcza. 15.10.2019], URL: <https://bit.ly/3pbJYJ0>, у значенні «не пасувати» щодо польської збірної з гандболу, яка після поразки має докласти максимум зусиль, аби виграти в майбутніх матчах Mistrzostwa świata piłkarzy ręcznych. Mimo porażki Polacy **nie chowali głów w piasek** [Rzeczpospolita. 16.01.2023], URL: <https://bit.ly/3qSXgL2>.

Фразеологічний вислів **вставляти (встромляти) палиці (палицю, палки) в колеса** використовується як складник заголовків у значенні «перешкоджати, заважати комусь-небудь у здійсненні чогось» [6, 132] у статтях на військову, політичну тематику: росія більше не зможе **встромляти палки у колеса** ОБСЄ [UA.NEWS. 11.05.2023], bit.ly/46LBRUC; «Україну не хочуть бачити в ЄС»: Загородній розповів, хто **вставляє палиці в колеса** [Главред. 26.12.2022], bit.ly/3NBnRUI. Також фіксуємо фразему в статтях економічного, інфраструктурного спрямування: Депутатка Галина Янченко: «На місцях є дуже багато можливостей як сприяти інвесторам, так і **вставляти палиці в колеса**» [Реал. 12.10.2021], bit.ly/3rdILCM; Будівництву житла для переселенців із Криму **встромляють палки в колеса**, – Верещук [Дім. 11.11.2021], <https://bit.ly/46COJfJ>; Ігор Ільшенко: «Нашими качками ми нагородуємо всіх українців!», якщо перестануть **встромляти палки в колеса** будівництву пташиних ферми на Чернігівщині [Інтернет-газети «Біла хата». 27.07.2023], bit.ly/46wIPN5. Засвідчено приклад трансформації фразеологізму за рахунок поширення компонентного складу: Микитась розповів, хто **встромляв палиці у його «виборчі колеса»** [ЧЕline. 20.07.2016], bit.ly/3PGIAdg. Таким чином, у поданих прикладах дієслівна фразема позначає динамічні ознаки «перешкоджати, заважати», пов'язані з поведінкою людини (людей), країни, інституції. Тому окремої уваги заслуговує відповідна конструкція у складі поширеної заголовкової назви, у якій функція перешкоджання належить небесним тілам: 6 найнебезпечніших днів березня 2023 року: Сонце і Меркурій знову порушують наші плани, дадуть по самолюбству і почнуть **вставляти палиці в колеса** [iBilingua. – 23.02.2023], bit.ly/3XzcqRX.

Відповідник фразеологізму в польській мові **rzucać (cisnąć) klody pod nogi** має аналогічне трактування «навмисно перешкоджати комусь, гальмуючи його діяльність, створювати труднощі» [9, 341], водночас дещо видозмінено структуру, буквальний переклад «кидати колоди під ноги». Автори послуговуються фразеологією для називання статей насамперед політичної, міжнародної проблематики: Demokraci w USA mają dosyć Saudów, którzy **rzucają** Bidenowi kolejne **klody pod nogi** [Gazeta Wyborcza. 11.10.202], URL: <http://surl.li/igeqf>; Rozchwiana Ameryka wraca w niebezpieczny okres. Trump **rzuca klody pod nogi** Bidenowi [Gazeta Wyborcza. 12.11.2020], URL: <http://surl.li/igert>; Bułgarzy **rzucają** nam **klody pod nogi**. Zamiast autokarem Polacy na trening jechali taksówkami! [Fakt. 12.09.2018], URL: <http://surl.li/igeud>; а також внутрішньодержавного політичного та економічного спрямування: Wielkie kłopoty Polonii. Jak MSZ **rzucal klody pod nogi** wyborcom [Gazeta Wyborcza. 23.07.2020], URL: <http://surl.li/igesx>; Kurator Nowak **rzuca** Tuskowi **klody pod nogi**. Zleciła pilną kontrolę [Fakt. 05.06.2022] URL: <https://bit.ly/3PkO7oA>; Państwo dało ochronę covidową, a fiskus **rzuca klody pod nogi** podatnikom [Rzeczpospolita. 02.11.2022], URL: <http://surl.li/igets>.

Висновки. Нами здійснено комплексний аналіз фразеологізмів у заголовкових назвах статей українських та польських електронних видань, досліджено їх семантику, структуру, стилістичні функції.

Продемонстровано, що і в українських, і в польських заголовкових назвах активно використовуються фразеологічні одиниці. Фраземи загалом уживаються без порушення структури й семантики, тобто в буквальному відтворенні (виявлено лише один приклад часткової трансформації компонентного складу фраземи). Проаналізовані приклади засвідчили відсутність самостійного вживання фразеологізму в якості назви статті. Фраземи виступають складниками заголовків, поширюються додатковими суб'єктно-об'єктивними компонентами, авторськими коментарями як другої частини вислову.

Література:

1. Баран Я. А. Фразеологія у системі мови. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 1997. С. 115–121.
2. Григораш А. М. Трансформація складу фразеологізмів у газетних текстах. Система і структура східнослов'янських мов: зб. наук. праць. К.: Знання, С. 56–61.
3. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови: підруч. 3-тє вид., перероб. і допов. Тернопіль, 2000. С. 120–128.
4. Прадїд Ю. Ф. Структурно-граматичні групи фразеологізмів та їх функції у мові газети. У царині лінгвістики і права: монографія / Ю. Ф. Прадїд. Сімферополь, 2006. С. 5–8.
5. Ревенко В. В. Прагматичні особливості заголовків сучасних британських та американських Інтернетвидань. Південний архів. Серія: Філологічні науки. 2018. № 73. С. 125–129.
6. Словник фразеологізмів української мови (СФУМ) / уклад. В. М. Білоноженко [та ін.]; відп. ред. В. О. Винник. К.: Наукова думка, 2003. 1098 с.
7. Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови: навч. посіб. Луганськ, 2005. 400 с.
8. Файчук Т. Г., Фіголь Б. О. Фразеологія суспільно-політичного електронного дискурсу. Київ. Обрії друкарства, 2020. № 1. С. 194–204.
9. Wielki słownik frazeologiczny języka polskiego. Pomoc dla piszących (WSFJP). Müldner-Nieckowski Ł. Warszawa: Aula, 2022. 1184 s.